

بررسی رابطه بین پاداش نقدی و عملکرد بانک با تاکید بر نقش مدیریت سود

خالق خلیق

کارشناسی ارشد حسابداری، واحد دماوند، دانشگاه آزاد اسلامی، دماوند، ایران. (نویسنده مسئول)
Khalegh.khaligh1349@gmail.com

محمدرضا باسطی راد

کارشناسی ارشد حسابداری، واحد دماوند، دانشگاه آزاد اسلامی، دماوند، ایران.
majid.rad8837@gmail.com

شماره ۳۷ / تابستان ۱۳۹۹ (جلد سوم) / صص ۱۱-۱
چشم انداز حسابداری و مدیریت (دوره سوم)

چکیده

هدف از تحقیق حاضر تعیین تاثیر مدیریت سود بر ارتباط بین پاداش نقدی و عملکرد بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد. در این تحقیق بازه ۶ ساله بورس اوراق بهادار تهران در سالهای ۱۳۹۰-۱۳۹۵ مورد بررسی قرار گرفت تا به بیان این مساله که آیا مدیریت سود بر ارتباط بین پاداش نقدی و عملکرد بانکهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیری دارد یا خیر، پرداخته شود. در راستای رسیدن به این هدف، در حضور متغیر کنترلی اندازه بانک و اهرم مالی با روش تجزیه و تحلیل رگرسیون خطی چند متغیره، به کمک نرم افزار Eviews، مورد سنجش قرار گرفت. از میان بانکهایی که در بازه زمانی فوق در بورس حضور داشته اند با روش نمونه گیری هدفمند و سیستماتیک ۱۰ بانک به عنوان نمونه استخراج گردید. نتایج آزمون فرضیه اول بیانگر رابطه مثبت و معنادار بین پاداش نقدی و نرخ بازده دارایی (عملکرد بانک) است. در بررسی نتایج آزمون فرضیه دوم یعنی تاثیر مدیریت سود بر ارتباط بین پاداش نقدی و عملکرد بانک نیز رابطه معناداری یافت نشد.

واژه های کلیدی: پاداش نقدی، عملکرد بانک، مدیریت سود.

مقدمه

یکی از ابزارهای لازم و موثر برای توسعه اقتصادی کشور، وجود نظام بانکی کارآمد است. بانکها نبض فعالیت های مالی هستند و وضعیت حاکم بر آنها میتواند تاثیر مهمی بر سایر بخش های اقتصادی یک جامعه داشته باشد. بانکها با سازماندهی و هدایت دریافتها و پرداختها، مبادله های تجاری و بازرگانی را تسهیل کرده و موجب گسترش بازارها، رشد و شکوفایی اقتصادی می شوند.

حداکثر سازی پاداش نقدی، از طریق اعمال مدیریت سود می تواند از جمله راه های افزایش یا حداکثرسازی ثروت مدیران است. عکس العمل کارکنان در قبال پاداش های مادی، سنگ بنای نظریه اقتصاد کار را تشکیل می دهد. به ویژه نظریه غالب آن است که پرداخت پاداش بر مبنای تولید، کارکنان را به تلاش برای کار و تولید بیشتر وا می دارد (لازیر، ۲۰۰۰). هر چند که پاداش های مادی، انواع و اشکال متفاوتی دارد، اما پرداختهای نقدی رایج ترین انواع آنها در همه سازمانها هستند (رینس، ۱۹۹۹).

یکی از اهداف اصلی تهیهی صورتهای مالی، ارائه ی اطلاعات مفید و سودمند برای طیفی گسترده از استفاده کنندگان درون و برون سازمانی، جهت اخذ تصمیمات عاقلانه ی اقتصادی است. سود واحد تجاری یکی از اقلام صورتهای مالی است که از اهمیت خاصی برای کلیه ی استفاده کنندگان برخوردار است. به دلیل اهمیت سود شرکت برای استفاده

کنندگان صورتهای مالی، مدیریت سعی می کند مبلغ و نحوه ی ارائه ی سود شرکت را آن گونه که می خواهد، بهبود بخشد. در واقع به گونه ای مدیریت سود انجام دهد. ولی این فرآیند زمانی به راحتی برای مدیر میسر می شود که، معاملات با اشخاص وابسته در سطح شرکت افزایش یابد. در این حالت مدیریت می کوشد تا از این فرصت به دنبال حداکثر کردن منافع شخصی خویش استفاده و همگام با آن دست به دستکاری و مدیریت سود بزند. ولی غافل از اینکه استقرار نظام راهبری شرکتی، در راستای کنترل و کاهش این مشکلات صورت می گیرد. با عنایت به موارد فوق، سوال اصلی تحقیق به این صورت بیان می گردد که آیا مدیریت سود بر ارتباط بین پاداش نقدی و عملکرد بانک تاثیر دارد؟

تعریف مفهومی متغیرها

مدیریت سود: رونن و یاری (۲۰۰۸) مدیریت سود را مجموعه ای از تصمیمات مدیریتی قلمداد می کنند که به منظور حداکثر کردن ارزش سود، برخی از حقایق کوتاه مدتی که برای مدیریت شناخته شده اند را گزارش نمی کند. به نظر آنان مدیریت سود می تواند سودمند (که ارزش های بلندمدت را منعکس می کند)، مضر (که ارزش های کوتاه مدت و بلندمدت را کتمان می کند) و بی طرفانه (که عملکرد واقعی کوتاه مدت را آشکار می سازد) باشد.

پاداش نقدی: پاداش نقدی بدین مفهوم است که اگر بر حسب یکی از معیارهای عملکرد، نظیر سود حسابداری به مدیر پاداش داده شود، آن گاه وی تلاش خواهد کرد تا از روش های حسابداری استفاده کند که سود و در نتیجه پاداش او افزایش یابد.

عملکرد بانک: همه پژوهشگران عملکرد را نشان دهنده ی میزان اثربخشی برنامه های سازمان می دانند. عملکرد شرکت قسمتی از اثربخشی کلی سازمان است که شاخص های مالی و عملیاتی را در بردارد.

پیشینه پژوهش

فردوسی و فطرس (۱۳۹۶) تحقیقی را با عنوان «اثرات ریسک اعتباری و ریسک نقدینگی بر عملکرد بانکها» انجام دادند. نتایج نشان دهنده اثرات منفی ریسک اعتباری و ریسک نقدینگی بر سودآوری بانکهاست. یافته دیگر تحقیق حاکی از این واقعیت است که شاخص تنوع دارای اثر منفی و شاخص های تمرکز و مدیریت هزینه اثر مثبت بر سودآوری داشته است. جوادی و فتاحی (۱۳۹۵) تحقیقی را با عنوان «بررسی تاثیر پاداش مدیران بر ساختار سرمایه و عملکرد مالی شرکتهای پذیرفته در بورس اوراق بهادار تهران» انجام داد. نتایج نشان داد عواملی مانند اندازه شرکت و تغییرات وجه نقد و نسبت ارزش بازا به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام دارای تاثیر منفی و معناداری بر ساختار سرمایه شرکت است. اما بین پاداش هیات مدیریه و عملکرد مالی و پارامترهایی نظیر اندازه شرکت و .. ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد.

مهام و بک محمدی (۱۳۹۵) در تحقیق خود تحت عنوان «رابطه ی مدیریت سود عملکرد جاری و عملکرد آتی با امنیت شغلی مدیر عامل»، ۱۳۴ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را مورد بررسی قرار دادند و به این نتیجه رسیدند که بین مدیریت سود و دوره ی تصدی مدیر عامل رابطه ی معناداری وجود دارد. همچنین بین مدیریت سود و عملکرد جاری و آتی شرکتها نیز رابطه ی معناداری وجود دارد. علاوه بر این وجود رابطه بین مدیریت سود و افزایش امنیت شغلی مدیر عامل مورد تأیید واقع شده است.

امیرمعزی و بی ذر (۱۳۹۳) تحقیقی را با عنوان «بررسی ارتباط بین پاداش مدیران و مدیریت سود با عملکرد شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران» انجام دادند. بر اساس تئوری کارگزاری یا نمایندگی، سازمان مجموعه ای از قراردادهاست. موجودیت یک واحد تجاری بر مبنای قراردادهای منعقد شده می باشد. این قراردادها می توانند به صورت

مکتوب و نوشته باشند، و یا به صورت نا نوشته. یکی از مهمترین این قراردادها، قرارداد و یا طرح پاداش بین سهامداران عمده و مدیران شرکت است. رابطه نمایندگی قراردادی است که بر اساس آن صاحبکار یا مالک، نماینده یا عامل را از جانب خود منصوب نموده و اختیار تصمیم گیری را به او تفویض می کند. موضوع تئوری نمایندگی، مطالعه تعرض بین صاحبکار و عامل است. این تضاد از متفاوت بودن اهداف آنان ناشی می شود. در رابطه نمایندگی فرض می شود که هر یک از طرفین سعی دارند منافع خود را حد اکثر کنند. فرض وجود تضاد منافع بین صاحبکار یا مالک و نماینده یا عامل موجب می شود که هر یک سعی در بهینه و حداکثر نمودن منافع خویش باشند. در این تحقیق رابطه بین مدیریت سود و پاداش هیات مدیره مورد بررسی قرار گرفت. دوره زمانی تحقیق ۶ سال و از سال ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۲ انتخاب و آزمون فرضیه ها با نرم افزار SPSS و به کمک آماره های توصیفی و استنباطی نظیر تحلیل همبستگی، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج به دست آمده در این تحقیق حاکی از رابطه مثبت و مستقیم بین پاداش هیات مدیره و مدیریت سود با عملکرد شرکت می باشد.

آپیلیا و همکاران (۲۰۱۶) تحقیقی را با عنوان «نقش میانجی مدیریت سود و ریسک اعتباری در ارتباط بین پاداش نقدی و عملکرد بانکها» انجام دادند. یافته های تحقیق نشان داد که بین پاداش نقدی و عملکرد بانک ها رابطه ای مستقیم وجود دارد. ریسک اعتباری به عنوان یک متغیر میانجی مطرح نمی باشد، اما مدیریت سود توانایی میانجی گری بین پاداش نقدی و عملکرد بانک را دارد.

فرضیه های پژوهش

این تحقیق شامل فرضیه های زیر می باشد:

۱. بین پاداش نقدی و عملکرد بانک ارتباط معنادار وجود دارد.
۲. مدیریت سود بر ارتباط بین پاداش نقدی و عملکرد بانک تاثیر دارد.

روش شناسی پژوهش

پس از جمع آوری داده ها محقق باید آن ها را دسته بندی و تجزیه و تحلیل نماید، آن گاه به آزمون فرضیه هایی پردازد که تا این مرحله تحقیق او را یاری کرده اند، تا پاسخی برای پرسش های تحقیق بیابد. تجزیه و تحلیل داده ها فرآیندی چند مرحله ای است که طی آن داده های گردآوری شده به طرق مختلف خلاصه، دسته بندی و در نهایت پردازش می شوند تا زمینه برقراری انواع تحلیل ها و ارتباط بین داده ها به منظور آزمون فرضیه ها فراهم آید. در این فرآیند، داده ها هم از لحاظ مفهومی و هم از جنبه تجربی پالایش می شوند و روش های گوناگون آماری نقش بسزایی در استنتاج ها به عهده دارند.

جامعه آماری پژوهش

جامعه آماری به کل گروه افراد، وقایع و یا چیزهایی اشاره دارد که محقق می خواهد به تحقیق درباره آن ها پردازد. کلیه بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، جامعه آماری این تحقیق را تشکیل می دهند. برای انتخاب نمونه از روش حذف سیستماتیک استفاده می شود، در این تحقیق بانک هایی که دارای ویژگی های زیر بودند به عنوان نمونه انتخاب شده است:

بانک خصوصی باشند.

از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ در بورس حضور داشته باشند؛

به منظور قابل مقایسه بودن اطلاعات، سال مالی بانک منتهی به ۲۹ اسفند ماه باشد؛
وقفه معاملاتی بیش از ۶ ماه نداشته باشند؛
داده‌ها در طول دوره تحقیق در دسترس باشد.

روش نمونه‌گیری

با در نظر گرفتن شرایط فوق، در نهایت ۱۰ بانک به عنوان نمونه نهایی انتخاب شدند.

جدول شماره (۱): نمونه‌گیری نهایی پس از حذف سیستماتیک

مراحل انتخاب نمونه نهایی	تعداد بانک‌ها در بورس	تعداد بانک‌ها در فرا بورس	مجموع تعداد بانک‌ها در بورس و فرا بورس
کل بانک‌های موجود در بورس و فرا بورس	۱۳	۱۴	۲۷
کسر می‌شود بانک‌هایی که پایان سال مالی غیر از ۲۹ اسفند ماه می‌باشد.	۰	۱	۱
کسر می‌شود بانک‌هایی که منحل شده‌اند	۰	۱	۱
کسر می‌شود بانک‌هایی که بعد از سال ۹۰ عضو سازمان بورس شده‌اند	۸	۳	۱۱
کسر می‌شود بانک‌های دولتی	۴	۰	۴
نمونه نهایی	۱	۹	۱۰

جدول شماره (۲): لیست بانک‌ها

ردیف	بانک	ردیف	بانک
۱	بانک پارسیان	۶	بانک کارآفرین
۲	بانک گردشگری	۷	بانک سینا
۳	بانک اقتصاد نوین	۸	بانک پاسارگاد
۴	بانک انصار	۹	بانک دی
۵	پست بانک	۱۰	بانک سرمایه

نحوه اندازه‌گیری متغیرها

مدیریت سود: از آنجایی که مدیریت سود را نمی‌توان به طور مستقیم اندازه‌گیری کرد، ادبیات مدیریت سود چند روش برآورد کننده مدیریت سود بالقوه را پیشنهاد می‌کنند. این روش‌ها شامل روش ارقام تعهدی اختیاری، روش جمع ارقام تعهدی، روش تغییرات حسابداری و روش توزیعی است (بولو و حسینی، ۱۳۸۶). فراگیرترین روش مورد استفاده، روش ارقام تعهد اختیاری است که فرض می‌کند مدیران برای مدیریت سود، به اختیارات خود در خصوص ارقام تعهدی تکیه می‌کنند (جونز، ۱۹۹۱). ارقام تعهدی شامل ارقام تعهدی اختیاری و غیر اختیاری است. ارقام تعهدی اختیاری را مدیریت تعیین می‌کند، اما ارقام تعهدی غیر اختیاری تحت تاثیر چرخه عملیات واحد تجاری قرار دارند و در اختیار مدیریت نیستند (بولو و حسینی، ۱۳۸۶). بنابراین در این تحقیق از ارقام تعهدی اختیاری برای اندازه‌گیری مدیریت سود استفاده می‌شود. براساس این روش جمع ارقام تعهدی، به ارقام تعهدی اختیاری و غیر اختیاری تفکیک می‌شود. مدل جونز (۱۹۹۱) و مدل تعدیل شده جونز، فراگیرترین مدل‌هایی هستند که برای این جداسازی به کار می‌روند. در اینجا از

مدل تعدیل شده جونز استفاده خواهد شد. قبل از تخمین ارقام تعهدی اختیاری، ارقام تعهدی کل از رابطه زیر محاسبه خواهد شد:

$$TAC_{i,t} = (\Delta CA_{i,t} - \Delta Cash_{i,t}) - (\Delta CL_{i,t} - \Delta LTD_{i,t} - \Delta ITP_{i,t}) - DPA_{i,t}$$

که در آن:

$TAC_{i,t}$: مجموع ارقام تعهدی شرکت i در سال t :

$\Delta CA_{i,t}$: تغییر در دارایی‌های جاری شرکت i بین سال‌های t و $t-1$:

$\Delta Cash_{i,t}$: تغییر در مانده وجه نقد شرکت i بین سال‌های t و $t-1$:

$\Delta CL_{i,t}$: تغییر در بدهی‌های جاری شرکت i بین سال‌های t و $t-1$:

$\Delta LTD_{i,t}$: تغییر در حصة جاری بدهی‌های بلندمدت شرکت i بین سال‌های t و $t-1$:

$\Delta ITP_{i,t}$: تغییر در مالیات بر درآمد پرداختی بین سال‌های t و $t-1$:

$DPA_{i,t}$: هزینه استهلاک دارایی‌های ثابت و نامشهود شرکت i در سال t .

سپس با استفاده از مدل تعدیل شده جونز (۱۹۹۱) که دچو و همکاران ۱۹۹۵ آن را توسعه دادند، ارقام تعهدی کل به دو بخش ارقام تعهدی اختیاری و غیر اختیاری تجزیه می‌شود.

$$TAC_{i,t}/TA_{i,t-1} = \alpha_{i,t} [1/TA_{i,t-1}] + \beta_{i,t} [\Delta REV_{i,t} / TA_{i,t-1}] + \gamma_{i,t} [PPE_{i,t}/TA_{i,t-1}] + \varepsilon_i$$

که در آن:

$TAC_{i,t}$: مجموع ارقام تعهدی شرکت i در سال t :

$TA_{i,t-1}$: مجموع دارایی شرکت i در پایان سال $t-1$:

$\Delta REV_{i,t}$: تغییرات فروش خالص شرکت i بین سال‌های t و $t-1$:

$PPE_{i,t}$: ناخالص دارایی‌ها، ماشین‌آلات و تجهیزات شرکت i در سال t :

$\alpha_{i,t}, \beta_{i,t}, \gamma_{i,t}$: پارامترهای برآوردی مختص هر شرکت: ε_i : میزان خطا.

مدل محاسبه ارقام تعهدی غیر اختیاری به صورت زیر است:

$$NDAC = \alpha_{i,t} [1/TA_{i,t-1}] + \beta_{i,t} [\Delta REV_{i,t} - \Delta REC_{i,t}] / TA_{i,t-1} + \gamma_{i,t} [PPE_{i,t}/TA_{i,t-1}] + \varepsilon_i$$

که در آن:

$\Delta REC_{i,t}$: تغییرات حساب‌های دریافتی شرکت i بین سال‌های t و $t-1$.

در نتیجه ارقام تعهدی اختیاری نیز از رابطه زیر به دست خواهد آمد:

$$DAC = TAC - NDAC$$

پاداش مدیریت: این متغیر از طریق لگاریتم طبیعی مبلغ پاداش مدیریت که در صورت‌های مالی و یا یادداشت‌های توضیحی آن وجود دارد، اندازه‌گیری می‌شود.

عملکرد بانک: عملکرد بانک نشان می دهد که چه اندازه موفقیت هدف سهامداران است. مطابق تحقیقات قبلی اندازه گیری عملکرد بر اساس حسابداری و ارزش بازار می باشد. این تحقیق از عملکرد حسابداری بانک ها استفاده کرده که بازده دارایی ها (ROA) است. بازده دارایی ها بیشتر نشان می دهد عملکرد بانک بهتر شده است، و کمتر نشان می دهد عملکرد بانک ها کاهش یافته است.

متغیرهای کنترلی

اهرم مالی
اهرم مالی از تقسیم جمع کل بدهی به کل دارایی بدست می آید.
اندازه بانک
برای محاسبه اندازه بانک از جمع کل دارایی لگاریتم طبیعی می گیریم.

مدلهای رگرسیون آزمون فرضیات

مدل آزمون فرضیات در این تحقیق به صورت زیر تدوین می گردد:

$$ROA = \alpha + \beta_1 \text{Cashcom} + \beta_2 \text{LEV} + \beta_3 \text{Size} + \varepsilon$$

$$ROA = \alpha + \beta_1 \text{Cashcom} + \beta_2 \text{DAC} + \beta_3 \text{Cashcom} \times \text{DAC} + \beta_4 \text{LEV} + \beta_5 \text{Size} + \varepsilon$$

که در این مدل:

ROA = نرخ بازده دارایی

Cashcom = پاداش نقدی

DAC = مدیریت سود

LEV = اهرم مالی

Size = اندازه بانک

یافته‌های پژوهش

با توجه به اینکه اطلاعات و داده های مورد نظر همگی کمی هستند برای تجزیه و تحلیل داده ها در مراحل اولیه از آمار توصیفی استفاده شده است. هدف از ارائه این بخش ارائه داده های آماری اولیه معرف ویژگیهای متغیرهای مورد مطالعه در میان شرکتهای نمونه آماری می باشد. تا بدانیم با چه مبنایی سر و کار داریم و مبنایی برای تحلیل های خود در اختیار داشته باشیم زیرا شناخت ما در تعمیم نتایج و تحلیل ارتباطات بین متغیرهای اساسی تحقیق یاری خواهد نمود. خلاصه ویژگی های مربوط به متغیرهای مورد استفاده در این تحقیق در جدول (۳) ارائه شده است.

جدول (۳): نتایج آماره‌های توصیفی مورد استفاده در این تحقیق

متغیر	میانگین	میانه	ماکزیمم	مینیمم	انحراف معیار
مدیریت سود	۰,۲۸۵۹۰۵	۰,۳۰۹۶۲۵	۰,۴۳۹۷۳۸	۰,۱۳۰۰۶	۰,۰۷۸۸۸۲
پاداش نقدی	۴,۲۳۲۳۳	۳,۹۹۰۵۸۱	۵,۷۲۰۷۳۲	۳,۰۳۷۵۰۸	۰,۸۰۴۱۹۳
عملکرد بانک	۰,۷۰۵۷۴	۰,۰۸۸۹۱۲	۰,۲۰۵۹۹۸	-۰,۰۴۷۵۸	۰,۰۴۶۸۳۱
اهرم مالی	۰,۸۷۱۶۳۴	۰,۸۷۰۸۸	۰,۹۵۹۰۶۹	۰,۷۸۶۰۴	۰,۴۸۶۶۶
اندازه بانک	۱۳,۱۵۰۱۱	۱۳,۰۰۶۹۲	۱۵,۹۷۲۳۱	۱۰,۳۳۲۳۹	۱,۵۷۲۳۹۵

در جدول فوق برخی از مفاهیم آمار توصیفی متغیرها شامل میانگین، میانه، حداقل، حداکثر مشاهده‌ها به عنوان شاخص‌های مرکزی و انحراف معیار به عنوان شاخص پراکندگی ارائه شده است. برای مثال مقدار میانگین برای متغیر نرخ بازده دارایی برابر با ۰/۰۷۱ می باشد که نشان می دهد بیشتر داده‌ها حول این نقطه تمرکز یافته اند. میانه یکی دیگر از شاخص‌های مرکزی است. همان طور که نتایج نشان می دهد میانه متغیر نرخ بازده دارایی برابر با ۰/۰۸۹ می باشد که بیانگر این است که نیمه از داده‌ها کمتر از این مقدار و نیمه دیگر بیشتر از این مقدار هستند. انحراف معیار یکی از مهمترین پارامترهای پراکندگی است و معیاری برای میزان پراکندگی مشاهدات از میانگین است؛ مقدار این پارامتر برای متغیر نرخ بازده دارایی برابر با ۰/۰۴۷ است.

آزمون مانایی متغیرهای تحقیق

یکی از عمده‌ترین مشکلات که در رگرسیون سری‌های زمانی ممکن است پیش آید، پدیده رگرسیون ساختگی می‌باشد. رگرسیون ساختگی به وضعیتی اطلاق می‌شود که در آن علی رغم وجود R^2 بالا، رابطه معناداری بین متغیرها وجود ندارد. در تحقیقات مبتنی بر داده‌های سری زمانی فرض بر آن است که سری زمانی ایستا (پایا) می‌باشد. هر سری زمانی را می‌توان نتیجه یک فرایند استوکاستیک^۱ یا تصادفی دانست. یک فرایند تصادفی هنگامی ایستا تلقی می‌شود که میانگین، واریانس و خود کواریانس در وقفه‌های مختلف سری در طول زمان یکسان بوده و ثابت باقی بماند. به منظور اطمینان از نتایج تحقیق و ساختگی نبودن روابط موجود در رگرسیون و معنادار بودن متغیرها، اقدام به انجام آزمون مانایی و محاسبه ریشه واحد متغیرهای تحقیق شده است. آزمون مزبور با استفاده از نرم افزار Eviews 8 و آزمون‌های لوین، لین و چاو و ایم، پسران و شیم انجام شده است. نتایج آزمون‌ها مانایی متغیرها را نشان می‌دهند، لذا فرضیه صفر مبنی بر ریشه واحد داشتن متغیرها رد می‌شود.

جدول (۴): آزمون مانایی متغیرهای تحقیق

متغیرهای آزمون	لوین، لین و چاو		ایم، پسران و شیم	
	آماره	احتمال	آماره	احتمال
DAC	-۷,۲۲۵۳۴	۰,۰۰۰۰	-۱,۹۹۹۹۱	۰,۰۲۲۸
CASHCOM	-۸,۸۶۰۰۷	۰,۰۰۰۰	-۲,۲۸۹۳۸	۰,۰۱۱۰
ROA	-۲,۸۳۰۰۸	۰,۰۰۲۳	-۷,۱۵۴۳۷	۰,۰۰۰۰
LEV	-۱۱,۰۷۵۵	۰,۰۰۰۰	-۳,۴۵۲۰۹	۰,۰۰۰۳
SIZE	-۱۲,۶۲۷۸	۰,۰۰۰۰	-۳,۵۶۸۴۲	۰,۰۰۰۲

² Stochastic Process

۴-۶- نتایج آزمون مدل اول تحقیق

جدول (۵): آزمون مدل اول تحقیق

ROA = $\alpha + \beta_1 \text{Cashcom} + \beta_2 \text{LEV} + \beta_3 \text{Size} + \varepsilon$				
متغیر وابسته (نرخ بازده دارایی)	ضرایب	انحراف معیار	آماره t	سطح معناداری (sig)
C (ضریب ثابت)	۰,۰۳۴۳۲۳	۰,۱۶۸۷۰۵	۰,۲۰۳۴۴۹	۰,۸۳۹۷
Cashcom (پاداش نقدی)	۰,۰۰۴۷۰۴	۰,۰۲۶۵۶۲	۲,۵۲۹۰۰۵	۰,۰۱۴۶
LEV (اهرم مالی)	۰,۰۸۳۳۴۲	۰,۰۸۱۰۶۵	۲,۰۲۴۱۴۳	۰,۰۴۸۲
Size (اندازه بانک)	۰,۰۰۵۰۹۴	۰,۰۰۸۳۱۰	۲,۳۷۲۶۹۳	۰,۰۲۱۵
آماره F فیشر (سطح معنی داری)	۷,۹۷۶۱۱۱ (۰,۰۰۰۰۰)	آماره دوربین واتسن		۲,۴۶۴۲۶۵
ضریب تعیین	۰,۶۹۲۶۹۷	ضریب تعیین تعدیل شده		۰,۶۰۵۸۵۱

قبل از آزمون فرضیه تحقیق براساس نتایج به دست آمده، باید از صحت نتایج اطمینان حاصل نمود. بدین منظور برای بررسی معناداری کل مدل از آزمون F استفاده گردید. با توجه به احتمال آماره F محاسبه شده (۰/۰۰۰)، می توان ادعا نمود که مدل رگرسیونی برازش شده معنادار است. با توجه به ضریب تعیین مدل برازش شده می توان ادعا نمود، حدود ۶۰ درصد از تغییرات در متغیر وابسته مدل (نرخ بازده دارایی)، توسط متغیرهای مستقل و کنترلی توضیح داده می شود. با توجه به عدد بدست آمده برای آماره دوربین واتسن (۲,۴۶) می توان بیان نمود که این مقدار در بازه ۱,۵ الی ۲,۵ قرار داشته و مدل تحقیق مشکل خودهمبستگی را ندارد.

نتایج آزمون فرضیه اول

بین پاداش نقدی و عملکرد بانک ارتباط معناداری وجود دارد.

$[H_0]$: بین پاداش نقدی و عملکرد بانک ارتباط معناداری وجود ندارد.

$[H_1]$: بین پاداش نقدی و عملکرد بانک ارتباط معناداری وجود دارد.

ضریب برآوردی متغیر مستقل پاداش نقدی (Cashcom) جدول (۵) نشان دهنده رابطه معنادار بین پاداش نقدی و نرخ بازده دارایی در سطح خطای ۰/۰۵ است. زیرا میزان p-value محاسبه شده برای ضریب این متغیر مستقل تحقیق، کمتر از ۰/۰۵ بدست آمده است. بنابراین می توان گفت که بین پاداش نقدی و عملکرد بانک در سطح اطمینان ۹۵٪ رابطه معناداری وجود دارد. همچنین ضریب مثبت این متغیر بیانگر آن است که بین پاداش نقدی و عملکرد بانک رابطه مثبت و مستقیم وجود دارد.

نتایج آزمون مدل دوم تحقیق

جدول (۶): آزمون مدل دوم تحقیق

ROA = $\alpha + \beta_1 \text{Cashcom} + \beta_2 \text{DAC} + \beta_3 \text{Cashcom} \times \text{DAC} + \beta_4 \text{LEV} + \beta_5 \text{Size} + \varepsilon$				
متغیر وابسته (نرخ بازده دارایی)	ضرایب	انحراف معیار	آماره t	سطح معناداری (sig)
C (ضریب ثابت)	۰,۰۵۷۵۵۱	۰,۱۹۱۱۱۶	۰,۳۰۱۱۳۴	۰,۷۶۴۷
Cashcom (پاداش نقدی)	۰,۰۰۹۳۱۹	۰,۰۳۲۷۴۰	۲,۹۱۰۷۴۵	۰,۰۰۵۲
DAC (مدیریت سود)	-۰,۰۴۳۹۴۳	۰,۰۳۰۹۷۶۱	-۳,۴۲۳۶۱۸	۰,۰۰۱۲
CASHCOMDAC (پاداش نقدی*مدیریت سود)	۰,۰۰۹۰۱۶	۰,۰۷۷۰۰۸	۱,۴۵۱۷۴۸	۰,۱۵۲۳
LEV (اهرم مالی)	۰,۰۸۰۹۶۷	۰,۰۸۴۰۴۷	۲,۱۸۵۸۱۰	۰,۰۳۴۰
Size (اندازه بانک)	۰,۰۰۷۲۵۱	۰,۰۰۸۶۷۴	۳,۲۵۶۴۸۴	۰,۰۰۲۱
آماره F فیشر (سطح معنی داری)	۶,۷۶۰۴۶۳ (۰,۰۰۰۰۰)	آماره دوربین واتسن		۲,۴۳۹۲۵۶
ضریب تعیین	۰,۶۷۷۷۵۸	ضریب تعیین تعدیل شده		۰,۵۷۷۵۰۵

قبل از آزمون فرضیه تحقیق براساس نتایج به دست آمده، باید از صحت نتایج اطمینان حاصل نمود. بدین منظور برای بررسی معناداری کل مدل از آزمون F استفاده گردید. با توجه به احتمال آماره F محاسبه شده (۰/۰۰۰)، می توان ادعا نمود که مدل رگرسیونی برازش شده معنادار است. با توجه به ضریب تعیین مدل برازش شده می توان ادعا نمود، حدود ۵۷ درصد از تغییرات در متغیر وابسته مدل (نرخ بازده دارایی)، توسط متغیرهای مستقل و کمکی توضیح داده می شود. با توجه به عدد بدست آمده برای آماره دوربین واتسن (۲,۴۳) می توان بیان نمود که این مقدار در بازه ۱,۵ الی ۲,۵ قرار داشته و مدل تحقیق مشکل خودهمبستگی را ندارد.

نتایج آزمون فرضیه دوم

فرضیه دوم تحقیق: مدیریت سود بر ارتباط بین پاداش نقدی و عملکرد بانک تاثیر دارد.

[H₀]: مدیریت سود بر ارتباط بین پاداش نقدی و عملکرد بانک تاثیر ندارد.

[H₁]: مدیریت سود بر ارتباط بین پاداش نقدی و عملکرد بانک تاثیر دارد.

ضریب برآوردی متغیر مستقل پاداش نقدی*مدیریت سود (CASHCOMDAC) جدول (۶) نشان دهنده رابطه معنادار بین این متغیر و عملکرد بانک نمی باشد. زیرا میزان p-value محاسبه شده برای ضریب این متغیر مستقل تحقیق، بیشتر از ۰/۰۵ بدست آمده است. بنابراین می توان گفت که مدیریت سود بر ارتباط بین پاداش نقدی و عملکرد بانک تاثیر ندارد.

پیشنهادات مبتنی بر نتایج تحقیق

۱. با توجه به اینکه اعطای پاداش نقدی موجب بهبود عملکرد بانک می گردد، به مسئولان بانکها توصیه می گردد تا در جهت بهبود انگیزه مدیران برای ارائه عملکرد مناسبتر به این موضوع توجه داشته و میزان پاداش مدیران با میزان عملکردشان تناسب داشته باشد.
۲. با توجه به نتایج تحقیق، به سرمایه گذاران و تحلیل گران مالی پیشنهاد می شود که به پدیده مدیریت سود و تاثیر آن بر سود گزارش شده دقت داشته باشند و برای محاسبه ارزش ذاتی سهام شرکت های مشکوک به مدیریت سود، از مدل های غیرمبتنی بر سود (که خطای کمتری دارند) استفاده نمایند.

پیشنهادات مبتنی بر تحقیقات آتی

- با توجه به نتایج این تحقیق و پرسش هایی که طی انجام آن برای تحقیق گر مطرح شد، جهت تکمیل این تحقیق و انجام مطالعات بیش تر در حوزه های مرتبط با این تحقیق، پیشنهادات زیر برای انجام مطالعات آتی ارائه می شود:
۱. این تحقیق می تواند با تأکید بر نوع صنعت و سایر ویژگی های خاص شرکت ها نیز انجام شود.
  ۲. در نظر گرفتن شرکت های خارج از بورس و انجام مطالعات مشابه در این شرکت ها.
  ۳. علاوه بر مدل های استفاده شده عملکرد و مدیریت سود و ... در تحقیق حاضر در تحقیق های آتی می توان از سایر مدلها و متغیرها استفاده نمود.
  ۴. پاداش پرداختی به مدیران باعث می شود که مدیران مسئولیت های خود را به خوبی انجام دهند، در نتیجه می توان تاثیر آن را بر سایر فاکتورهای دیگر صورت های مالی شرکتها نیز مورد بررسی قرار داد.

محدودیت های تحقیق

حرکت به سوی هر هدفی، توسط محدودیت ها به عنوان یک واقعیت دچار کندی می شود. تحقیق حرکت و فرایندی به منظور هدفی به نام حل یک مسئله یا یک پاسخ به یک پرسش است. بنابراین اغلب تحقیقات با یک سری از محدودیت ها مواجه هستند و تحقیق حاضر نیز از این واقعیت مستثنی نمی باشد. برخی از محدودیت ها و مشکلاتی که در اجرای تحقیق وجود داشته و در تعبیر و تفسیر نتایج تحقیق و قابلیت تعمیم آن بایستی مورد ملاحظه قرار گیرند به شرح زیر می باشد:

۱. با توجه به محدود بودن جامعه آماری به بانکهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و سال مالی آنها منتهی به پایان اسفند ماه بوده، تسری نتایج به سایر شرکت ها بایستی با احتیاط انجام شود.
۲. اثرات ناشی از تفاوت در روش های حسابداری در اندازه گیری و گزارش رویدادهای مالی ممکن است بر نتایج تأثیر بگذارد که تعدیلی از این بابت به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات صورت نگرفته است.

منابع

- ✓ امیرمعزی، حسین، بی ذر، کرامت، (۱۳۹۳)، بررسی ارتباط بین پاداش مدیران و مدیریت سود با عملکرد شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دومین همایش ملی پژوهش های کاربردی در علوم مدیریت و حسابداری، تهران، دانشگاه جامع علمی کاربردی، https://www.civilica.com/Paper-AMSCONF02-AMSCONF02_351.html

- ✓ بولو، قاسم، حسینی، علی، (۱۳۸۶). مدیریت سود و اندازه گیری آن: رویکردی نظری، فصلنامه تحلیلی جامعه حسابداران رسمی ایران، دوره ۴، شماره ۱۲، صص ۴۷-۸۸.
- ✓ جوادی، نوید، فتاحی، سیروس، (۱۳۹۵). بررسی تاثیر پاداش مدیران بر ساختار سرمایه و عملکرد مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، راهبرد مدیریت مالی، سال ۴، شماره ۱۴، صص ۶۹-۹۴.
- ✓ فردوسی، مهدی، فطرس، محمدحسن، (۱۳۹۶). اثرات ریسک اعتباری و ریسک نقدینگی بر عملکرد بانکها، مدل سازی ریسک و مهندسی مالی، دوره ۲، شماره ۱، صص ۲۲-۴۱.
- ✓ مهام، کیهان، بک محمدی، صباح، (۱۳۹۵). رابطه مدیریت سود عملکرد جاری و عملکرد آتی با امنیت شغلی مدیرعامل، پژوهش های حسابداری مالی و حسابرسی (پژوهشنامه حسابداری مالی و حسابرسی)، دوره ۸، شماره ۲۹، صص ۱۹-۳۸.
- ✓ Dechow, P. M., Sloan, R. G. and Sweeney, A. P. (1995). Detecting Earnings Management. *The Accounting Review*, 70(2): 193-225.
- ✓ Jones, J.J. (1991). Earnings Management during Import Relief Investigations. *Journal of Accounting Research*, 29(2): 193-228.